

Piše: dr. Kristina Jauković Jocić

Značaj elektronskog učenja u vreme pandemije virusa korona – prednosti i mane

Činjenica je da je ubrzani razvoj informacionih i komunikacionih tehnologija (IKT) jedan od fenomena koji umnogome obeležava današnje doba u kojem živimo. Komunikacije putem interneta su u potpunosti prisutne u životu savremenog čoveka u mnogim oblastima, kako u privatnom, tako i poslovnom angažovanju. Ogromne su mogućnosti primene IKT u različitim sferama poslovanja, pa i u oblasti obrazovanja.

Evidentno je da svaka generacija na neki način utiče na oblikovanje obrazovnog procesa prilagođavajući ga sebi i okolnostima u kojima se nalazi. Načini prenošenja znanja i veština koji su se smatrali naprednim i inovativnim u, na primer, XIX veku, danas se smatraju itekako zastarelim i nepodobnim. Tradicionalni princip obrazovanja, koji se zasniva na primeni „krede i table“ kao osnovnog nastavnog sredstva, iz korena je promenjen pojavom savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija. Danas se ne postavlja samo pitanje: „Čemu treba učiti đake/studente i u kom obimu?“, već se traže i odgovori na pitanje: „Koje raspoložive informacione i komunikacione resurse je potrebno primeniti u cilju što boljeg i efikasnijeg usvajanja nastavne materije?“

Permanentna prisutnost telematskih mreža u svim oblastima života omogućava neograničen pristup informacijama, kao i fleksibilnost vremenskih i prostornih barijera koja omogućava direktan uticaj na način na koji se svet posmatra. Korišćenje IKT može promovisati institucionalno-obrazovni razvoj koji podstiče kreativna i inovativna okruženja obrazovnih ustanova.

Nastavna delatnost postaje jedna od najizazovnijih profesija u društvu jer su, između ostalog, sve potrebne informacije iz bilo koje naučne oblasti dostupne, kako učenicima/studentima, tako i nastavnicima/profesorima. Razvoj inovativnih tehnologija pružio je nove mogućnosti nastavnim profesijama, ali je istovremeno postavio veće i izazovnije zahteve nastavnom kadru, ali i studentima da koriste nove tehnologije u procesu predavanja, učenja i usvajanja znanja. Mogućnost prihvata-

nja, kao i veštine i pristup, odnosno stav studenata određuje efikasnost integracije tehnologije u nastavni plan i program. Ne treba zanemariti ni stav profesorskog kadra kako bi se IKT implementirale u nastavni proces. Onda kada se ove premisses usvoje, mogu dalje da se demonstriraju i budu od koristi drugima.

Bez obzira na smanjen intenzitet delovanja virusa korona, on još uvek predstavlja pretnju za čovečanstvo, jer nas je pandemija primorala da smanjimo i preorijentiramo mnoge aktivnosti, uključujući i obrazovne. Da bi se smanjilo širenje virusa, ali i da bi se obezbedio kontinuiran rad i napredak u procesu edukacije, obrazovne institucije bile su prinuđene da pređu na e-učenje koristeći različite dostupne platforme, uprkos izazovima sa kojima se suočava ova iznenađujuća transformacija.

Obrazovanje zasnovano na webu, digitalno poimanje učenja, učenje uz interakciju učesnika, nastava uz pomoć savremenih uređaja komunikacije i učenje zasnovano na internetu poznati su kao e-učenje.

Elektronsko učenje predstavlja uglavnom obrazovni sistem koji učenicima i studentima pruža mnogobrojne informacije koristeći tehnologiju. Upotreba tehnologije zasnovane na webu u obrazovne svrhe brzo se širila i uvećala zbog ekstremne redukcije troškova njene implementacije. Danas je veliki broj obrazovnih institucija prepoznao važnost e-učenja kao ključnog pristupa inovativnom sticanju znanja. Upravo su zbog toga sprovedena brojna istraživanja kako bi se razumele poteškoće, prednosti i izazovi e-učenja u visokom obrazovanju.

Institucionalno-formalni sistem sticanja znanja uz pomoć elektronskih resursa poznatiji je kao *e-learning*. Upotreba informacionih tehnologija i interneta jeste glavna komponenta e-učenja, jer nastavni proces može biti u učionicama, ali i izvan njih. Tradicionalne metode obrazovanja dodatno su zamenjene e-učenjem kada se pojavio virus korona, jer su društvena okupljanja u obrazovnim ustanovama predstavljala opasnost za širenje virusa. U tom slučaju, e-učenje je najbolja dostupna mogućnost jer garantuje prostorno distanciranje.

Međutim, već određeni period obrazovanje koje se stiče putem interneta predstavlja ključnu opciju za sticanje znanja za učenike/studente koji iz mnogobrojnih razloga nisu u prilici da pristupe tradicionalnom sistemu obrazovanja i budu fizički prisutni na predavanjima.

Tehnologija učenja na mreži pokazala je brojne prednosti, kako za predavače, tako i za studente, koji do sada nisu imali prilike da se obrazuju na tradicionalan način.

Jedna od prednosti ovakvog sistema edukacije predstavlja stepen angažovanosti kako korisnika/studenata, tako i profesora kroz tutora kurseva. Mogućnosti dizajna interaktivnih sadržaja, medija i dodatnih alata za usvajanje znanja mogu uticati na motivaciju obeju strana u ovom procesu. Otkrivanje i povećavanje postojećeg potencijala kod mladih predstavlja važnu stratešku prednost celokupnog sistema društva. Ukoliko korisnici takvog načina učenja uvide određene sadržaje koji ih zanimaju, intenziviraće se njihova želja za usavršavanjem i sticanjem novih znanja. U povezanosti sa unutrašnjim po-

tencijalom je i samovrednovanje i motivacija korisnika, jer oni na taj način, u interakciji, dobijaju poruke koje potvrđuju i validiraju njihove sposobnosti.

Studenti/korisnici sistema za elektronsko učenje se tako upoznaju i sa vannastavnim aktivnostima koje su izvan kurikuluma, koji predstavlja sadržaj i program predmetne materije. Korišćenje svih medijskih alata, informacionih tehnologija koje nisu u direktnoj vezi sa nastavnim gradivom, kao i drugih resursa radi sticanja dodatnog znanja, potpomaže formiranje kompletne ličnosti. Na taj način se njihova saznanja šire i obogaćuju, a samim tim stiču sposobnosti gledanja i „van postojećeg, utvrđenog okvira“. Svakako ne smemo izostaviti ni praktičnu stranu prednosti učenja putem interneta, a to je smanjena cena troškova obrazovanja, gde korisnici mogu u svakom momentu videti dostupne materijale, permanentno kontaktirati predavača i polagati određene testove na mreži.

Od negativnih uticaja sistema za elektronsko učenje, između ostalog, javlja se problem izostanka socijalizacije, zatvorenost korisnika u virtuelnom svetu

i nemogućnost doživljaja različitih iskustava, kao što je međusobna interakcija, razmenjivanje iskustava, mišljenja, kao i transfer znanja. Pored korisnika,

Kada bi se većina navedenih aspekata prednosti i mana e-učenja posmatrala komparativno, moglo bi se zaključiti da je u celokupnom sagledavanju ove problematike više pozitivnih nego negativnih rezultata u ovom kontekstu. Pandemija virusa korona jasno je pokazala da čovečanstvo mora svim raspoloživim resursima da istraje kako bi se obezbedila i zadržala kontinuiranost obrazovanja, kao jedne od najvažnijih pretpostavki razvoja svakog društva.

predavači obavljaju svoje zadatke pod određenim pritiskom, usled povećanog obima posla, dužeg radnog vremena, itd. Izvesni broj predavača nije u mogućnosti da se u takvom tempu prilagodi pojedinim zahtevima tehnološkog napretka i tu se može pojaviti raskorak u kvalitetu obrazovanja. S obzirom da se danas sve informacije, odnosno njihova većina može pronaći na internetu, i samo obrazovanje gubi na kvalitetu. Neophodno znanje se u većini slučajeva uči i savladava „pogledom na klik“, što može predstavljati nedostatak suštinskog i sveobuhvatnog znanja koje vodi ka površnosti, koja nije primerena akademskom integritetu. U okolnostima br-

zog učenja, „pogledom na klik“ stiče se enciklopedijsko znanje koje gubi svoju suštinu i nema mogućnost prave validacije i provere u realnoj praksi.

Kada bi se većina navedenih aspekata prednosti i mana e-učenja posmatrala komparativno, moglo bi se zaključiti da je u celokupnom sagledavanju ove problematike više pozitivnih nego negativnih rezultata u ovom kontekstu. Pandemija virusa korona jasno je pokazala da čovečanstvo mora svim raspoloživim resursima da istraje kako bi se obezbedila i zadržala kontinuiranost obrazovanja, kao jedne od najvažnijih pretpostavki razvoja svakog društva. □

*Doc. dr. Kristina Jauković Jocić
Fakultet za primenjeni menadžment,
ekonomiju i finansije
www.mef.edu.rs*